

גזירת הכתוב דגלי קרא וברוך לא היה דזה נחשב דרך רחוקה משא"כ באבילות, עיי"ש.

ועיין עוד בשו"ת יביע אומר (ח"ז יו"ד סי' מג אות ג) שהביא האחרונים הנ"ל ועוד אחרונים, וכתב שם עוד שהמגן אברהם (או"ח ריש סי' רמט) על דברי השו"ע דאין הולכין בערב שבת יותר מג' פרסאות כדי שיגיע לביתו בעוד היום גדול, הביא בשם הב"ח דאם הוא יושב בעגלה יכול ללכת יותר, עיי"ש. ובישועות יעקב הביא דבשו"ת בית יעקב הקשה על הב"ח מהגמרא כאן דבסוסים ובפרדים נחשב דרך רחוקה, והוא גם תירץ כהתירוץ הנ"ל שאין ללמוד מכאן למקומות אחרים דשאני הכא דגלי קרא וברוך לא היה וכנ"ל, עיי"ש.

★★

ובספר רץ כצבי לרבי צבי רייזמן שיחי' (ח"א או"ח סי' ו') דן באריכות בענין אי מציאות שהשתנתה במשך השנים גורמת לשינוי בהלכה. ומביא בהקשר להנ"ל את דברי השואל ומשיב (מהדו"ק ח"ג סי' ק"ג) הכותב:

אף שכהיום יש נתיבות ברזל ויכולים ליסע הרבה פרסאות ביום, מ"מ לא מקרי מהלך יום אחד כמ"ש בחיבורי יד שאול, ואין משערין רק כמה שהוא על פי דרך הטבע לא עפ"י תחבולות שנתחדשו בזמנינו, דאם לא כן ישתנו דרכי התורה מדי יום ביומו וכו', ועי' מכות ה' ע"א מהו דתימא ניהוש לגמלא פרחא קמ"ל" [פרש"י שם: מין גמלים יש שהם קלים במרוצתם כעוף הפורח. כלומר, מבואר בגמרא בסוגיא דעדים זוממין שאם היו היו העדים בבוקר במקום אחד ובערב במקום אחר תלוי אם אפשר להגיע למקום זה בדרך רגילה, ולא חוששים ל"גמלא פרחא"].

הנה מבואר דלא מתחשבים בחידושי מסילות הברזל בזמנינו וכדו' לענין זה.

ובעיי"ז הביא ברץ כצבי שם מהגר"ש קלוגר בשו"ת האלף לך שלמה (יו"ד סי' ש"ט) הכותב גם הוא להלכה כן, ומוכיח מהגמ' בפסחים כאן הנ"ל דמבואר שאף שיכול לבוא בסוסים נחשב דרך רחוקה.

ובן מסיק בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ב סימן צט) ש"אף בזמנינו שנתחדשו הטעלגראפין ומסילת הברזל בכל זאת מיקרי מקום קרוב רק שיעור עשרה פרסאות". וכן כתב בקצור שלחן

ערוך שערים מצויינים בהלכה (סי' רד אות ט) וז"ל: "וצ"ע בזמנינו שמשתמשים באוירון וטסים מקצה העולם עד קצהו ביום אחד ונמצא שנדחה דין פשוט בפוסקים, ובאמת אין מקילין באוירון".

ועי"ש עוד ענינים נפלאים שהביא בענין זה ודפח"ח.

★★

רש"י פירש כאן אם לא הגיע לעזרה בשעת שחיטה.

המב"ט בקרית ספר (קרבן פסח פ"ה) דייק מרש"י שכתב "אם לא הגיע לעזרה" דאם רץ בסוסים ופרדים והגיע לעזרה בשעת שחיטה ולא הקריב קרבן פסח דחייב כרת, אע"פ שהיה לו פטור דרך רחוקה בחצות. וזה דלא כהמנח"ח [הובא לעיל צב:]: דפשיטא ליה לדעת רב ששת דאמר דהנמצא בדרך רחוקה ושחט ע"י שליח לא הורצה.

★★

בגמ': היה עומד חוץ למודיעים ואין יכול לייכנס מפני גמלים וקרונות המעכבות אותו.

פירש"י והוא היה מביא בניו ובני ביתו עליהן. הדברי יציב (או"ח סי' רכ"ט) תמה על פירש"י דאיך ס"ד למימר דמצד עיכוב של בניו ובני ביתו יחשב כאונס ואינו צריך לילך יחידי, וע"ש שר"ל דכיון דכתיב (דברים י"ב כ"ו) ושמת אתה וביתך יש מקום לומר דעדיף שישאר עם אשתו ובניו יחד לקיים מצות שמחה בשלימות, ואף דבלא"ה אינו אוכל אז שלמי שמחה מ"מ יוכל לקיים ושמת בבשר חולין ויין, [ועי' שאג"א סס"ה וב"ח ריש סי' תקכ"ט].

★★

בגמ': ועולם אחד מששים בגן וגן אחד מששים בעדן ועדן אחד מששים בגיהנום וכו'.

בקובץ כרם שלמה (שנה ב' קו' ח') ציינו שבערבי נחל (פר' ויחי) מביא בשם חז"ל להפך, שהגהנום א' מששים מגן וגן אחד מששים מעדן והוא פלא.

ובתב ידי"ג הג"ר יצחק ישעי' ויס שליט"א בקובץ הנ"ל (שנה ג' קו' ב' ע' מ"ג) בישוב פלא זה וז"ל:

נראה שהערבי נחל סמך על היוצא ממסקנת הגמ' תענית י' ע"א שהביא ג"כ ברייתא זו והוסיפה המשך לזה